

शब्द-शक्ति: (Word Meanings)

अस्मि - (मैं) हूँ	(I) am	पतामः - (हम सब) गिरते हैं	(all of us) fall
वदावः - (हम दो) बोलते हैं	(we two) speak	स्मः - (हम सब) हैं	(we) are
आगच्छावः - (हम दो) आते हैं	(we two) come	जिघ्रामः - (हम सब) सूँघते हैं	(we) smell

नई धातुएँ (New Roots)

घ्रा (जिघ्र) - सूँघना to smell

अभ्यास

सम्प्रति लेखनीयम्

1. निम्नलिखितवाक्यानि शुद्धानि कुरुत।

(निम्नलिखित वाक्यों को शुद्ध कीजिए। Correct the following sentences.)

उदाहरणम्- आवां खेलथः। आवां खेलावः।

(क) वयं गच्छति।	वयं गच्छामि।	(ख) सा पठन्ति।	सा पठति।
(ग) मृगः धावतः।	मृगः धावति।	(घ) चटके कूजन्ति।	चटके कूजति।
(ङ) युवां चलसि।	युवां चलसथः।	(च) फलानि पततः।	फलानि पतन्ति।
(छ) तौ कूर्दन्ति।	तौ कूर्दतः।	(ज) अहं हसति।	अहं हसामि।

2. 'किम्' शब्दस्य रूपैः प्रश्ननिर्माणं कुरुत।

('किम्' शब्द के रूपों से प्रश्न बनाइए। Frame questions using correct form of 'किम्'.)

उदाहरण- सा जलं पिबति।

सा किं पिबति?

(क) सः फले खादति।	सः किं खादति?
(ख) गीता पुस्तकं पठति।	गीता किम् पठति?
(ग) ते लेखानि लिखन्ति।	ते कानि लिखन्ति?
(घ) छात्राः दुग्धं पिबन्ति।	छात्राः किम् पिबन्ति?

भाषा-अवबोधनम्

1. उचितक्रियापदैः रिक्तस्थानानि पूर्यत।

(उचित क्रिया पदों द्वारा रिक्त स्थान भरिए। Fill in the blanks with correct form of the roots.)

- (क) अहं ...ख्यायामि। (खाद्) (ख) ते ...पठन्ति। (पठ्)
 (ग) यूयं ...लिखथ। (लिख्) (घ) युवां ...स्मरथ। (स्मृ)
 (ङ) वयं ...जगाम। (नम्) (च) ताः ...व्रसन्ति। (भ्रम्)

2. शब्दार्थमेलनं कुरुत।

(शब्दों को अर्थों से मिलाइए। Match the words with meanings.)

(क) यूयम्	(i) पत्ते	क — VI
(ख) वयम्	(ii) दो सेविकाएँ	ख — IV
(ग) गजाः	(iii) वे दो (स्त्रियाँ)	ग — V
(घ) सेविके	(iv) हम सब	घ — II
(ङ) पत्राणि	(v) बहुत से हाथी	ङ — I
(च) ते (स्त्री०)	(vi) तुम सब	च — III

3. रिक्तस्थानेषु क्रियापूर्ति कुरुत।

(रिक्त स्थानों में क्रिया पूर्ति कीजिए। Fill in the blanks with appropriate forms of the verbs.)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
(क) गच्छामि	... <u>गच्छथ</u> ।	... <u>गच्छामः</u> ।
(ख) पठसि	... <u>पठथ</u> ।	... <u>पठथ</u> ।
(ग) ... <u>ख्यायति</u> ।	धावतः	... <u>ख्यायन्ति</u> ।
(घ) ... <u>क्रीडति</u> ।	... <u>क्रीडतः</u> ।	क्रीडन्ति
(ङ) पश्यामि	... <u>पश्यथ</u> ।	... <u>पश्यामः</u> ।
(च) ... <u>पिबामि</u> ।	पिबावः	... <u>पिबामः</u> ।

मूल्यपरकम्

1. किं त्वम् अनुजेन/अग्रजेन सह मिलित्वा पठसि, क्रीडसि गृहकार्यं च करोषि? (क्या तुम अपने छोटे/बड़े भाई के साथ मिलकर पढ़ते हो, खेलते हो तथा घर के काम करते हो?)

2. किं त्वं मातुः पितुः च सहायतां करोषि? (क्या तुम माता-पिता की सहायता करते हो?)

